

Broj: 01,02,03,04/1-05-344/08
Sarajevo, 10.10.2008. godine

Kolegiju oba doma Parlamentarne skupštine BiH

Komisiji za vanjske poslove Predstavničkog doma PSBiH

Komisiji za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda PSBiH

Delegaciji u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Evrope

Kolegiju Sekretarijata PSBiH

**IZVJEŠTAJ SA ČETVRTOG DIJELA REDOVNOG ZASJEDANJA PARLAMENTARNE
SKUPŠTINE VIJEĆA EVROPE, Strasbourg, od 29. septembra do 3. oktobra 2008. godine**

Četvrti dio redovnog zasjedanja Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope održan je u Strasbourgu od 29. septembra do 3. oktobra 2008. Na zasjedanju je učestvovala stalna delegacija Parlamentarne skupštine BiH, u kojoj su bili:

1. Bakir Izetbegović, predsjedavajući Delegacije,
2. Milica Marković, član,
3. Azra Hadžiahmetović, član,
4. Mladen Ivanić, član,
5. Slavko Matić, član.
6. Savo Erić, zamjenik člana,
7. Edina Hrnjić, sekretar,
8. Adnan Bešić, prevodilac.

Glavne teme zasjedanja PSVE: *Posljedice rata između Gruzije i Rusije, Poštivanje obaveza i dužnosti od strane Bosne i Hercegovine, Situacija na Kipru, OECD i svjetska ekonomija, Revidiranje i dopunjavanje programa Vijeća Evrope za mlade, Prijedlog za 42 pritvora prije podizanja optužnice u Velikoj Britaniji, Borba protiv nasilja nad ženama: ka konvenciji Vijeća Evrope, Pokazatelji za medije u demokratiji, Promoviranje kulture demokratije i ljudskih prava kroz obrazovanje nastavnika, Prijedlog konvencije Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima.*

Tokom trećeg dijela redovnog zasjedanja PSVE, Skupštini su se obratili: gosp. **Haris Silajdžić**, predsjedavajući Predsjedništva BiH, gosp. **Demetris Christofias**, predsjednik Republike Kipar, gosp. **Jorge Sampaio**, visoki predstavnik UN-a za Savez civilizacija, gosp. **Jorge Pizzaro**, predsjednik Latinoameričkog parlamenta, gosp. **Yavuz Mildon**, predsjednik Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti, gosp. **Frank Belfrage**, švedski državni sekretar za vanjske poslove, gosp. **Mehmet Ali Talat**, vođa turske zajednice na Kipru, gosp. **Angel Gurría**, generalni sekretar OECD-a, gđa **Nyamko Sabuni**, švedska ministrica za integracije i ravnopravnost spolova.

Predsjednik Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope gosp. Lluís Maria de Puig u svom uvodnom govoru rekao je da se tokom ljeta Evropa suočila s jednom od najozbiljnijih kriza od pada

Berlinskog zida, misleći prije svega na konflikt između dvije zemlje članice Vijeća Evrope – Gruzije i Rusije. Naglasio je da Vijeće Evrope mora oštro osuditi svako kršenje principa i vrijednosti Vijeća Evrope. Prema njegovim riječima, sukob između Gruzije i Rusije ima ogromne posljedice ne samo za te dvije zemlje nego i za cijeli region, druge evropske regione i Evropu u cjelini. Najavljujući mogućnost debate po hitnoj proceduri o ovoj temi, gosp. De Puig izjavio je da glavno pitanje koje treba da vodi cijelu diskusiju jeste šta želimo za Evropu i kako možemo garantirati mir i stabilnost Evrope. Pozdravio je pozitivan razvoj događaja u Turskoj gdje je izbjegnuta opasna ustavna i politička kriza tako što je Ustavni sud Turske odbio zabraniti Partiju pravde i razvoja.

Spomenuo je, također, da će hapšenje Radovana Karadžića omogućiti pravdu i odati počast hiljadama žrtava genocida u Srebrenici, opsade Sarajeva i žrtvama drugih zverstava. Naglasio je, ipak, da i ostali zločinci moraju biti izvedeni pred Međunarodni krivični sud u Hagu. Govoreći o pozitivnim pomacima u zemljama članicama Vijeća Evrope, gosp. De Puig konačno je spomenuo i pregovore koji se održavaju na Kipru pod okriljem Ujedinjenih naroda, a koji predstavljaju veliku nadu za budućnost za narod Kipra koji pati zbog podjele otoka. Na kraju izlaganja, gosp. De Puig osvrnuo se na svjetsku finansijsku krizu ocijenivši je ne samo krizom tržišta, nego i krizom koja može imati strašne socijalne posljedice, te stoga uticati na osnovna ljudska prava. To je upozorenje koje poziva da se “suočimo s našim odgovornostima kao političari i kao građani Evrope”, zaključio je gosp. De Puig.

Drugi dan zasjedanja obilježen je debatama o sukobu između Gruzije i Rusije za koju je odlučeno da se nastavi i u četvrtak, 2.10. 2008., u formi cjelodnevnog debate, te obraćanjem predsjedavajućeg Predsjedništva BiH gosp. Harisa Silajdžića i debatom o poštivanju dužnosti i obaveza od strane BiH. U svom obraćanju gosp. Haris Silajdžić je, između ostalog, rekao kako se bez opsežne reforme Dejtonskog ustava može ostvariti malo napretka, što će ugroziti mir i stabilnost u Bosni i Hercegovini i regionu.¹

Debata o poštivanju dužnosti i obaveza od strane Bosne i Hercegovine

Debatu o BiH otvorili su koizvjestioci Monitoring komiteta PSVE gosp. Mevlüt Çavuşoğlu i gosp. Kimmo Sasi. Analizirajući postignuti napredak u BiH, gosp. Çavuşoğlu posebno je pozdravio potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU koji državi nudi nove mogućnosti i daje poticaj za dalje reforme na približavanju domaćeg zakonodavstva evropskom *acquisu* u oblasti demokratije, vladavine prava i ljudskih prava. Osvrnuo se, međutim, i na negativan razvoj događaja među kojima je na prvom mjestu istakao povećanje nacionalističke i etničke retorike, te inicijative vlasti RS-a na podrivanju državnih institucija. S tim u vezi naveo je Rezoluciju koju je Narodna skupština RS-a usvojila 21. februara 2008., a u kojoj se spominje mogućnost održavanja referenduma o samoopredjeljenju, što je protivno Dejtonskom mirovnom sporazumu. Naveo je, također kao primjer, i usvajanje zakona o sukobu interesa RS-a, te nacrt zakona o formiranju ureda ombudsmena za prava djece u RS-u koji bi podrivao ovlaštenja ureda ombudsmena na državnom nivou. Na kraju izlaganja, naveo je neizvršene obaveze među kojima su usvajanje Evropske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima, objavljivanje Studije usklađenosti zakonodavstva BiH s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima, te imenovanje predstavnika BiH u savjetodavna tijela i mehanizme za monitoring Vijeća Evrope (Evropski komitet za sprečavanje mučenja i nehumanog ili ponižavajućeg tretmana ili kazne, Evropska komisija protiv rasne netolerancije, Venecijanska komisija).

Gosp. Sasi govorio je o oblasti ustavne reforme u kojoj nije zabilježen nikakav napredak te je rekao da Bosni i Hercegovini treba ustavna reforma jer moraju postojati jasna pravila o raspodjeli nadležnosti između države i entiteta. Istakao je, također da će bez ustavnih promjena biti teško provesti reformu policije što u budućnosti može uzrokovati probleme kada je riječ o evropskom putu BiH. Gosp. Sasi govorio je i o problemu sistema glasanja, kao i preširokom obimu “nacionalnih interesa” u Ustavu – to daje mogućnost blokiranja donošenja zakona. Ono što je

¹ Govor gosp. Harisa Silajdžića, sažetak postavljenih pitanja kao i odgovori gosp. Silajdžića, nalaze se u prilogu izvještaja

ocijenio posebno važnim jeste da bi članovi Parlamentarne skupštine BiH trebalo da razumiju da su predstavnici građana cijele zemlje, a ne samo branioči čisto etničkih interesa. "Vizija je veoma važna, a vizija Parlamentarne skupštine BiH mora biti promijenjena", rekao je gosp. Sasi.

Od članova Delegacije PSBiH pri PSVE, Skupštini su se u okviru debate o BiH obratili: gđa Milica Marković, gđa Azra Hadžiahmetović, gosp. Bakir Izetbegović i gosp. Mladen Ivanić.

Gđa Marković ocijenila je treći izvještaj Monitoring komiteta o BiH veoma kompleksnim materijalom koji sadrži nekoliko netačnih navoda čiji je cilj promocija pojedinačnih političkih stavova pojedinih etničkih grupa u BiH, a ne objektivno predstavljanje ostvarenog napretka. Navela je da su koizvjestioci predstavili Republiku Srpsku kao primjer opstrukcije, ne navodeći pozitivne reforme ili konstruktivnu saradnju Republike Srpske, kao što su: napredak u saradnji s Haškim tribunalom, usklađivanje zakona u oblasti obrazovanja, reforma odbrane i policije, reforma lokalne samouprave, izborna legislativa, povratak imovine i spremnost političara iz RS-a da prihvate paket ustavnih reformi iz aprila 2006. godine. Napredak u ustavnim reformama nije ostvaren zbog odsustva podrške određenih bošnjačkih političkih stranaka predvođenih gosp. Harisom Silajdžićem. Gđa Marković istakla je da koizvjestioci predstavljaju kao problem situaciju u kojoj na direktan poziv bošnjačkih stranaka da se "rasturi" Dejtonski mirovni sporazum RS odgovara da ima pravo da održi referendum o samootcepljenju. Na kraju je napomenula da je BiH složena država sastavljena od dva entiteta i tri konstitutivna naroda, ali da nije jedina država u svijetu. Zbog toga sadašnji ustavni sastav ne treba da bude prepreka njenoj stabilnosti i evropskim integracijama. "Faktori stabilnosti u BiH podjednako su njeni organi i institucije vlasti, oba entiteta i tri konstitutivna naroda. Svako narušavanje osnovne koncepcije koja je potvrđena u Ustavu BiH, bez koncenzusa sva tri naroda, otvorit će novu krizu u BiH s nesagledivim posljedicama", rekla je gđa Marković.

Gđa Azra Hadžiahmetović je na početku svog govora pozdravila izvještaj koji su pripremili koizvjestioci Čavušoğlu i Sasi ocijenivši ga kao objektivnu sliku ključnih aspekata važnih za bolje razumijevanje situacije u BiH. Identificirala je ključna područja problema u BiH: složeno ustavno uređenje (kao dio mirovnog sporazuma potpisanog u Dejtonu), čitav spektar institucionalnih modaliteta opstrukcije, što se posebno manifestira kroz sistem donošenja odluka i način glasanja u okviru državnih institucija, sporo provođenje Dejtonskog mirovnog sporazuma u ključnim segmentima koji se odnose na povratak izbjeglica i obnovu bh. društva.

Gđa Hadžiahmetović postavila je nekoliko pitanja: Zašto se trinaest godina od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma suočavamo s posljedicama njegovog neprovođenja?; - Zašto se i uz posebno aktivnu ulogu međunarodne zajednice stalno postavlja pitanje političke, ekonomske i institucionalne važnosti ovakvog sistema?; - Zašto se ideja multietničnosti i danas konfrontira kroz "etničku segregaciju", odbranu etničkih interesa i kršenje osnovnih ljudskih prava?; - Zašto svi mi u BiH, i pored tolike zaštite naših interesa, nosimo osjećaj duboke nepravde? Ključno pitanje koje se postavlja na evropskom putu je pitanje efikasnosti postojećeg sistema i njegove sposobnosti da odgovori zahtjevima evropskog puta. Ustavna reforma prioritetno je pitanje, te je u tom smislu gđa Hadžiahmetović izrazila očekivanje aktivne uloge PSVE, Venecijanske komisije i drugih institucija demokratije i vladavine prava. Na kraju je od koizvjestilaca zatražila pojašnjenje u vezi s preporukom da se popis stanovništva BiH izvrši putem "metodologije razdvojenih podataka".

Gosp. Bakir Izetbegović je na samom početku obraćanja Skupštini VE čestitao Bajram parlamentarcima islamske vjeroispovijesti, te zahvalio koizvjestiocima na naporu koji su uložili kako bi izradili jedan dobar i sveobuhvatan dokument koji precizno definira probleme u funkcioniranju i oporavku BiH, te koji daje kvalitetne preporuke za njen daljnji napredak. Preliminarni nacrt rezolucije prepoznao je sve bitne probleme i procese, i on insistira na najbitnijim elementima: traži obnovu pregovora o ustavnoj reformi, provođenje i nastavak reforme policije, ističe da su mehanizmi entitetskog glasanja i preširoki okvir vitalnog nacionalnog interesa kočnice koje moraju biti uklonjene i modificirane. Nadalje, osuđuje učestale akte kojima se podrivaju državne institucije od strane entiteta, poziva da se konačno završi proces reforme javnog RTV servisa, da se intenziviraju naponi u brobi protiv korupcije, hitno ukine etnička segregacija u školama itd.

Međutim, rezolucija ne spominje neke bitne obaveze koje bh. vlasti nisu izvršile, a čije ispunjavanje ima vitalnu važnost za ostvarenje ljudskih prava i ponovno uspostavljanje multietničke zajednice u Bosni i Hercegovini – to je podrška povratku izbjeglica i raseljenih lica na predratne adrese u skladu sa Aneksom VII Dejtonskog mirovnog sporazuma, te jednako pravo svakog stanovnika BiH na ravnopravan pristup i zapošljavanje u državnim strukturama na svim nivoima vlasti, u skladu sa Odlukom Ustavnog suda o konstitutivnosti naroda. S tim u vezi, gosp. Izetbegović uložio je amandmane na rezoluciju, te pozvao kolege parlamentarce da ih podrže. Nadalje je u svom govoru naglasio kako je BiH stotinama godina funkcionisala kao prirodna multietnična zajednica, koja je na svojesvrstan način, bila preteča ujedinjene Evrope koja danas nastaje. Sarajevo, sa markantnom sinagogom, džamijom, pravoslavnom, katoličkom i protestantskom crkvom koje se nalaze na jednom kvadratnom kilometru, slobodno se može nazvati evropskim Jerusalemom. Nažalost, zbog rata koji je uvezen iz susjednih zemalja, Bosna je postala sinonim konflikta, netolerancije, aparthejda i masovnog gaženja ljudskih prava. Na radost, Bosanci i Hercegovci su, u ogormnoj većini, skloni miru i suživotu, tako da se multietnična zajednica ponovo uspostavlja, iako spontano i sporo, te taj proces zahtijeva pomoć i podršku. Bosna i Hercegovina je mala zemlja, ali je važna i velika zbog pitanja koja su postavljena u njenoj prošlosti, i na koja će se u budućnosti morati odgovoriti. Odgovor će se ticati svakog Evropljanina. Neka od tih pitanja su:

- Mogu li različite nacije i vjere živjeti zajedno? Moramo li se razići da bismo živjeli u miru i blagostanju?
- Može li se, u srcu Evrope, u 21. vijeku, nasiljem ostvariti politički ciljevi? Može li se, u ratu, nasilno istjerati pola stanovništva jedne zemlje iz njihovih domova, zatim, u miru, kombinacijom aktivnih i pasivnih mjera spriječiti njihov povratak, i konačno, organizirati referendum na kojem će se, u njihovom odsustvu, odlučiti o sudbini njihove zemlje i imovine? Mogu li se, zaista, Srebrenica i stotine sličnih bosanskih stratišta jednog dana naći van granica Bosne i Hercegovine?
- Kakvo je stanje duha u Evropi danas, da li će prevagnuti hrabrost i principijelost ili pragmatičnost i popustljivost?

„Devedeset posto građana Bosne i Hercegovine zna prave odgovore. Izvještaji Komiteta za poštovanje obaveza i angažmana zemalja članica Vijeća Evrope koji su se odnosili na BiH su im dali snažnu podršku. Zato još jednom pozdravljam najnoviji izvještaj koji razmatramo danas, i izražavam zahvalnost koreporterima i svim kolegama koji podržavaju moju zemlju i ostvarenje ljudskih prava u njoj,“ rekao je gosp. Izetbegović.

Gosp. Mladen Ivanić najprije je napomenu kako nije lako napisati izvještaj o BiH, a ne uključiti različite komentare. Rekao je da su koizvjestioci kritizirali Republiku Srpsku, iako smatra da je izvještaj izbalansiran, osim u nekoliko slučajeva. Tako je jedan od komentara o zakonu o sukobu interesa u entitetima. Prema članu 22. državnog Zakona o sukobu interesa, entiteti imaju obavezu da usvoje vlastite zakone, tako da je provedeno samo ono što nalaže državni zakon. Stoga je pozvao koizvjestioce da ponovo razmotre svoje ocjene koje bi mogle imati negativne posljedice. Drugi komentar koji je gosp. Ivanić dao odnosi se na tzv. samoopredjeljenje. Koizvjestioci su propustili da navedu ono što jasno stoji u deklaraciji Narodne skupštine RS-a, a to je da su sve opcije moguće ukoliko dođe do kršenja Dejtonskog sporazuma, odnosno, dok god se Dejton poštuje, neće biti samoopredjeljenja. To je veoma važno, jer, prema riječima gosp. Ivanića, ključni problem u BiH je povjerenje, a ne struktura vlasti. Naveo je kako je prije samo tri godine ista struktura vlasti, s entitetima i entitetskim glasanjem dogovorila reformu odbrane, uvođenje PDV-a, formiranje jedinstvene carinske i obavještajne službe. To nije bilo nametnuto, već je o tome glasano u Parlamentu BiH. Posljednjih godina bilo je mnogo manje povjerenja zbog neuspjeha ustavnih promjena. Želja stranke gosp. Silajdžića bila je da stvori drugačiju BiH, BiH bez entiteta ili entitetskog glasanja, i nakon toga uništene su sve reforme. U izvještaju nema nijedne rečenice o tome. S tim bi cijeli izvještaj mogao biti mnogo uravnoteženiji.

U završnim riječima, koizvjestioci Sasi i Čavušoğlu podvukli su još jednom značaj jačanja državnih institucija, umjesto njihovog podrivanja te dali odgovor na pitanje gđe Hadžiahmetović u vezi s popisom stanovništva. Gosp. Sasi rekao je kako metodologija razdvojenih podataka

podrazumijeva da se traže podaci ne samo o etničkom porijeklu, nego i o jeziku i religiji. Potrebno je uključiti cjelokupnu multikulturalnu prirodu građana BiH. Ovakav metod, kako je pojasnio gosp. Sasi, olakšao bi razvoj političkog sistema zemlje u budućnosti, za dobrobit svih građana BiH.

Nakon debate, usvojena je Rezolucija 1626², s amandmanima koje je predložio gosp. Bakir Izetbegović (amandmani su se odnosili na finansijsku podršku povratku i provođenje Odluke Ustavnog suda BiH o konstitutivnosti naroda na cijeloj teritoriji BiH u smislu pristupa građana svim nivoima vlasti), kao i amandmani grupe parlamentaraca koji su se odnosili na osudu napada na učesnike Queer festivala u Sarajevu i na izmještanje Aneksa forenzičke psihijatrije zeničkog zatvora. Odbijeni su amandmani gđe Azre Hadžiahmetović (amandman kojim bi Skupština svjesna presude Međunarodnog suda pravde o genocidu, pozvala vlasti BiH da provedu presudu) i gđe Milice Marković (amandmani su se odnosili na brisanje paragrafa o potrebi reforme sistema entitetskog glasanja, o Deklaraciji Narodne skupštine RS-a, te o zakonu o sukobu interesa).

Povodom debate o sukobu između Gruzije i Rusije, Skupština se založila za nezavisnu međunarodnu istragu događaja. U usvojenoj rezoluciji, Skupština je izjavila da su i Gruzija i Rusija prekršile principe i vrijednosti Vijeća Evrope, kao i opredjeljenje da spor riješe mirnim putem. Obje strane odgovorne su za kršenje ljudskih prava i humanitarnog prava. Skupština je, također, pozvala Rusiju da povuče svoje priznanje nezavisnosti Južne Osetije i Abhazije, te dozvoli nadgledanje EU i OSCE-u na ovim teritorijama. Parlamentarci su također izrazili zabrinutost zbog akata etničkog čišćenja u gruzijskim selima u Južnoj Osetiji od neregularne milicije i bandi koje Rusi nisu zaustavili.

Značajno je pomenuti da je još prije otvaranje četvrtog dijela redovnog zasjedanja predložena rezolucija kojom bi bili oduzeti akreditivi članovima Delegacije Ruske Federacije u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Evrope. Skupština je ipak odlučila da ne oduzme akreditive parlamentarcima iz Ruske Federacije, ali je podsjetila da mogu biti oduzeti u bilo kojem trenutku. Parlamentarci VE su u ovom slučaju podržali ideju da je neophodno osigurati dijalog i izgradnju međusobnog povjerenja između dvije strane.

Značajem se u toku zasjedanja izdvojila i debata o Situaciji na Kipru³. PSVE je zaključila da je trenutna situacija jedna od najboljih prilika posljednjih godina da se postigne rješenje koje će vratiti mir i jedinstvo Kipru. Parlamentarci su pozvali na sve „unutrašnje i vanjske faktore“ uključene u pregovore da daju sve od sebe kako bi šanse za uspjeh procesa bile što veće. Skupština je pozvala Grčku, Tursku i Ujedinjeno Kraljevstvo kao garante Ustava Kipra iz 1960. da daju svoju punu i aktivnu podršku procesu pronalaska rješenja situacije na Kipru.

Pripremila: Edina Hrnjić

Odobrio: Bakir Izetbegović

Sekretar Delegacije

Predsjedavajući Delegacije

Dostaviti:

- naslovu
- Odjelu za informacije i dokumentaciju
- Ministarstvu vanjskih poslova BiH
- a/a

² Rezolucija 1626, zajedno s Preporukom 1843 nalaze se u prilogu Izvještaja

³ Rezolucija o Kipru nalazi se u prilogu Izvještaja